

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

23 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Toma Nadejda

Judecători - Țurcan Anatolie, Timofti Vladimir, Cobzac Elena, Guzun Ion,

judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2020, în cauza penală în privința lui

Ștefănică Silvia xxxx xxxx xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 06.07.2018 - 21.10.2019;

Instanță de apel: 08.11.2019 - 20.05.2020;

Instanță de recurs: 31.07.2020 - 23.03.2021.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 21 octombrie 2019, Ștefănică Silvia a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art.361 alin.(1) Cod penal, la pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul sumei de 10 000 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Ștefănică Silvia realizându-și năzuința de a obține promovarea în funcția de Șef de tren din cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova”, deținând diploma ce atestă studii superioare, seria xxxx a facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova eliberată la 23.06.1986 pe numele Caragia (în prezent Ștefănică) Silvia, la data de 01.06.2016 a folosit diploma respectivă, prezentând-o în original la Secția Personal a Direcției pentru deservirea călătorilor a din cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova, iar după obținerea în baza acestei diplome a funcției de șef de tren, s-a constatat că diploma este falsă, că Caragia Silvia nu a absolvit USM, Facultatea de Drept și nici nu se regăsește în inventar că i-ar fi fost eliberat diplomă a universității.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Avocatul Marinescu Dumitru în numele inculpatei Ștefănică Silvia, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, pe motiv că fapta inculpatei nu întrunește elementele infracțiunii.

În susținerea cerințelor sale, apărarea a invocat că vinovăția inculpatei Ștefănică Silvia în comiterea infracțiunii incriminate se bazează pe presupuneri, și anume nu există obiectul material al infracțiunii anume diploma falsă precum se face referire în rechizitoriu la fel nu există nici o probă precum că este un fals diploma dată - nu există un raport de expertiză în sensul dat.

La fel, a mai indicat că organul de urmărire penală nu a prezentat instanței probe pertinente și relevante, care ar fi confirmat învinuirea adusă, iar instanța a ignorat toate contradicțiile pe caz, fapt ce a generat emiterea unei sentințe neîntemeiate de condamnare.

3.2. La data de 08.11.2019 avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei a depus apel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, cu pronunțarea unei hotărâri prin care Lozovscaia Tatiana să fie achitată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2020, apelul declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia, a fost respins, ca fiind depus peste termen, iar apelul declarat de către avocatul Marinescu Dumitru în numele inculpatei Ștefănică Silvia a fost admis, casată sentința, inclusiv din oficiu, conform art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care: procesul penal intentat în privința lui Ștefănică Silvia în baza art.361 alin.(1) Cod penal, a fost încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, prevăzut de art.60 Cod penal.

4.1. În motivarea deciziei adoptate instanța de apel a menționat că, potrivit prevederilor din art.403 Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii.

Astfel, fiind analizate materialele cauzei, instanța a reținut că apelul declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia nu poate fi repus în termen, deoarece sentința contestată a fost pronunțată la 21.10.2019, iar apelul a fost depusă la 08.11.2019, cu depășirea termenului legal, or potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia a fost prezentă în ședințele de judecată, a cunoscut etapele judecării cauzei, mai mult, la data pronunțării sentinței apelanta a fost prezentă în instanță, cunoscând soluția adoptată, dar și modul și termenul de atac în situația unui eventual dezacord cu soluția instanței.

În continuare, instanța de apel a reținut că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că Ștefănică Silvia urmează a fi recunoscută vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal, însă instanța de apel la etapa judecării apelului a atestat prezența condițiilor legale ce liberează de răspundere penală.

Instanța de apel a menționat că, vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate și-a găsit deplină confirmare prin probele acumulate pe cauză și anume: declarațiile martorilor Sorici Gheorghe, Sîrghi Dumitru, Făget Liudmila, Adascalita

Aurelia, prin sistemul de acte și documente acumulate și administrate în cadrul urmăririi penale, cum ar fi, copia diplomei ce atestă studii superioare, seria xxxx a facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova eliberată la 23.06.1986 pe numele Caragia (în prezent Ștefanică) Silvia (f.d.24); concluzia Comisiei Direcției pentru deservirea călătorilor a din cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova din 13.06.2016 prin care se concluzionează că Ștefanică Silvia poate fi admisă în funcția de Șef de tren în cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova” (f.d.28); prezentarea șefului rezervei însoțitorilor de vagoane și ordinele de numire a inculpatei Ștefanică Silvia în funcția de șef de tren pasageri în perioada concediului altor persoane (f.d.31), (f.d.29), (f.d.30), funcție care poate fi exercitată doar de către o persoană cu studii superioare sau medii profesionale; copia legitimației nr.0178 eliberată la 16.01.2017 pe numele inculpatei prin care se atestă că inculpata a activat în funcția de șef de tren (f.d.33); nota de serviciu al Secției personal prin care se certifică că Ștefanică Silvia a activat la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în funcția de însoțitor de vagoane începând cu 12.02.1994, iar în funcția de șef de tren începând cu 13.06.2016 (f.d.34); fișa de post a funcției Șef de tren conform căreia la îndeplinirea acestor atribuții de serviciu sunt admise doar persoanele cu studii superioare care au un stagiu de 1,2, sau 3 ani, având stagiu la deservirea pasagerilor timp de 1 an, ori studii medii profesionale cu stagiu de muncă de 2 ani la deservirea pasagerilor (f.d.36 verso), care au trecut cursul de instruire specializat, au susținut examenele de absolvire, posedă cunoștințe ale limbii română și alte limbi străine; adresarea ÎS „Calea Ferată din Moldova” nr.43-4/1980 din 03.07.2017 către Universitatea de Stat din Moldova prin care se solicită confirmarea valabilității diplomei de studii superioare pe numele inculpatei și anume dacă Caragia (Ștefanică) Silvia a absolvit USM facultatea de Drept în anul 1986 și dacă i-a fost eliberată diploma seria xxxx din 23.06.1986, numărul de registru 47 (f.d.40); adeverința din arhivă nr.01/1179 din 04.07.2017 eliberată de Universitatea de Stat din Moldova potrivit căreia Caragia Silvia nu figurează în ordinul rectorului USM privind atribuirea calificării absolvenților USM la facultatea de Drept din anul 1986, nu figurează în registrul privind înmânarea diplomelor de studii superioare a absolvenților Facultății de Drept a USM din anul 1986; nu figurează în inventarul dosarelor depuse pentru păstrare în Arhiva USM în anul 1986, din documentele Arhivei USM nu confirmă că Caragia Silvia a absolvit în anul 1986 Universitatea de Stat din Moldova Facultatea de Drept și a primit diplomă (f.d.33); interpelarea procurorului și răspunsul USM nr. 01/1425 din 28.08.2017 prin care se certifică că Caragia Silvia nu figurează în ordinul rectorului USM privind înmatricularea și atribuirea calificării absolvenților USM la facultatea de Drept din anul 1986, nu figurează în inventarul dosarelor depuse pentru păstrare în Arhiva USM în anul 1986. Prin urmare, documentele Arhivei USM nu confirmă că Caragia Silvia a absolvit în anul 1986 Universitatea de Stat din Moldova Facultatea de Drept și a primit diploma seria HB nr.0946262 din 23.06.1986. Diploma seria xxxx din 23.06.1986 a fost eliberată Roibu Tamara sub alt număr de înregistrare și altă dată de eliberare (f.d.43-45); procesul-verbal de ridicare a copiei dosarului personal pe numele inculpatei din secția personal a ÎS „Calea Ferată din Moldova” (f.d.58); copia dosarului personal pe numele inculpatei (f.d.59) prin

care se confirmă că ea a fost angajată la întreprinderea ÎS „Calea Ferată din Moldova”, începând cu 12.02.1994 (f.d.63), a deținut funcția de însoțitor de vagoane (f.d.68), îndreptată spre susținerea examenului la funcția de șef de tren la data de 25.05.2016 (f.d.72), după prezentarea angajatorului diplomei false (f.d.73, verso); procesul-verbal de examinare a obiectului din 20.06.2018, și anume a actelor din dosarul personal (f.d.76) și ordonanța de recunoaștere și de anexare a acestor documente la cauza penală (f.d.77); procesul-verbal de ridicare a copiei diplomei prezentate de inculpată la serviciu pentru a fi promovată în funcția de șef de tren (f.d.81), și procesul-verbal de examinare a acesteia, prin care se certifică că pe partea verso a filei se constată un scris cu cerneală culoare albastră și anume: получили 01.06.2016, sub care se află o semnătură indescifrabilă și aplicat ștampila forma rotundă cu înscrisul „Secția personal întreprinderea de Stat Calea Ferată din Moldova, Direcția pentru deservirea călătorilor număr de identificare 1002600001257” (f.d.82) și ordonanța de recunoaștere și de anexare a documentelor la cauza penală (f.d.83).

Astfel, instanța de apel a statuat că, din conținutul probelor sus menționate, este corectă soluția primei instanțe privind emiterea unei soluții de condamnare a lui Ștefănică Silvia, deoarece din probele examinate în prima instanță și verificate în instanța de apel s-a stabilit cu certitudine vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.361 alin.(1) Cod penal, cu semnele calificative deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi.

La acest capitol instanța de apel a respins argumentele apelului în partea în care sa invocat că în acțiunile inculpatei lipsesc elementele infracțiunii, că lipsesc probe în acest sens, în special, lipsa unui raport de expertiză, or instanța a indicat că probele analizate și apreciate supra indică la vinovăția inculpatei, or posedarea diplomei de către inculpată se confirmă prin acțiunea ei de prezentare la Serviciul personal al angajatorului originalului actului oficial fals, iar folosirea acestui act se confirmă prin acțiunea inculpatei de înfățișare angajatorului a documentului oficial fals în original, depunerea copiei acestui document la dosarul personal al angajatului - inculpat.

Mai mult, obținerea de către Ștefănică Silvia avansării în funcția la care putea accede doar după prezentarea documentului de studii demonstrează realizarea intenției directe prin care inculpata și-a realizat latura subiectivă a infracțiunii de deținere și folosire a documentului oficial fals, care acordă drepturi.

Aferent circumstanțelor de fapt constatate supra, instanța de apel a indicat că pentru realizarea laturii obiective a infracțiunii nu este necesară dovedirea activității legată de confecționarea/dobândirea de către inculpat a documentului oficial fals, pentru realizarea faptei infracționale este suficientă realizarea oricărei modalități normative cu caracter alternativ, în speță inculpata a utilizat modalitățile de deținere și folosire a documentului oficial fals, care acordă drepturi, aceasta este o infracțiune formală care se consideră consumată din momentul deținerii sau folosirii documentului oficial fals.

Având în susținere prevederile art.60 alin.(1) lit. a), art.16 Cod penal, instanța de apel a reținut că infracțiunea prevăzută de art.361 alin.(1) Cod penal, săvârșită de inculpata Ștefănică Silvia, este o infracțiune ușoară, la 01.06.2016 fiind comisă ultima acțiune

componentă a infracțiunii prevăzute la art.361 alin.(1) Cod penal, iar din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat peste 4 ani.

În acest sens instanța de apel a ajuns la concluzia de a înceta procesul penal și a o libera de răspundere penală pe inculpata Ștefănică Silvia în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal.

5. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, declară recurs ordinar avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia, invocând drept temeii de casare a deciziei instanței de apel prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, solicitând casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudecare, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului, invocând că nu este de acord cu soluția privind respingerea apelului declarat ca tardiv, reieșind din faptul că sentința instanței de fond a fost pronunțată la 21 octombrie 2019, termenul de declarare a apelului a expirat la 05 noiembrie 2019, dată la care a fost depus apelul prin intermediul oficiului poștal, conform ștampilei oficiului poștal de pe plic.

6. Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat, pledând pentru declararea inadmisibilității acestuia ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece decizia instanței de apel este legală și întemeiată.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, reieșind din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din textul recursului declarat, Colegiul penal lărgit constată că partea apărării invocă temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, potrivit cărora, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când: 6) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau instanța a*

admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; 8) nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, se atestă că titularul cererii de recurs invocă, de fapt, numai dezacordul privind respingerea apelului declarat de avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia, ca tardiv, astfel, acest temei și-a găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, deoarece la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța evaziv a prezentat argumentele care au stat la baza soluției adoptate și nu a relevat circumstanțe importante pentru justa examinarea a cauzei.

În acest context instanța de recurs menționează, că sentința Judecătorei Chișinău, sediul Centru datează cu 21 octombrie 2019.

În continuare, avocatul Lozovscaia Tatiana a declarat apel prin intermediul Judecătorei Chișinău, sediul Centru, la 05 noiembrie 2019 - conform ștampilei oficiului poștal de pe plic, acționând în numele inculpatei Ștefănică Silvia.

Potrivit dispozitivului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău adoptat la 20 mai 2020, apelul avocatului Lozovscaia Tatiana, declarat în numele inculpatei Ștefănică Silvia, a fost respins, ca fiind depus peste termen.

Analizând partea descriptivă a deciziei contestate, se constată că apelul declarat de avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia a fost respins, ca tardiv, din următoarele motive pretinse a fi întemeiate: „ *sentința contestată a fost pronunțată la 21.10.2019, iar apelul a fost depusă la 08.11.2019, cu depășirea termenului legal.*

Totodată, Colegiul reține că careva temeiuri de repunere în termen nu se atestă, or potrivit procesului verbal al ședinței de judecată apărătorul Tatiana Lozovscaia în interesele inculpatei Ștefănică Silvia a fost prezentă în ședințele de judecată, a cunoscut etapele judecării cauzei, mai mult, la data pronunțării sentinței apelanta a fost prezentă în instanță, cunoscând soluția adoptată, dar și modul și termenul de atac în situația unui eventual dezacord cu soluția instanței.

În această ordine de idei, instanța relevă că, prin motive întemeiate se are în vedere acele circumstanțe de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.).

Deci, în contextul celor statuate, instanța de apel amintește că termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și avînd un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac. ”

Din statuările instanței de apel se desprinde că instanța și-a fundamentat soluția pe următoarele concluzii:

- *potrivit procesului verbal al ședinței de judecată apărătorul Tatiana Lozovscaia în interesele inculpatei Ștefănică Silvia a fost prezentă în ședințele de judecată, a cunoscut etapele judecării cauzei;*

- *la data pronunțării sentinței apelanta a fost prezentă în instanță, cunoscând soluția*

adoptată, dar și modul și termenul de atac în situația unui eventual dezacord cu soluția instanței.

În acest context instanța de recurs menționează, că o atare argumentare întru susținerea soluției de respingere a apelului ca tardiv, nu poate fi reținută ca fiind una fondată și plauzibilă. Mai mult, în opinia instanței de recurs în cauza dată nu au fost elucidate circumstanțele importante pentru justa soluționare a acesteia, și anume instanța de apel nu a stabilit cu certitudine care a fost momentul de la care începe a curge termenul de atac.

În continuare, instanța de recurs reține că, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac. Subsecvent, art.402 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel, iar art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, prevede că, la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

În această ordine de idei, Colegiul penal lărgit constată că termenul de declarare a apelului împotriva sentinței pronunțate, a expira la sfârșitul zilei de 05 noiembrie 2019, iar instanța de apel nu a verificat îndeplinirea cerințelor art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, ținând cont de data la care a fost depus apelul declarat de avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia.

Reieșind din cele menționate și prevederile art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel nu a verificat faptul dacă apelul avocatului Lozovscaia Tatiana a fost declarat în termenul prevăzut de lege, soluția în această parte a instanței fiind nefondată.

În acest context, instanța de recurs evidențiază că apelul, reprezentând cel de-al doilea grad de jurisdicție asupra fondului cauzei și fiind o cale de atac de reformare a hotărârii primei instanțe, atât în fapt cât și în drept, n-a fost examinat conform rigorilor legii.

Reieșind din cele expuse, decizia instanței de apel este adoptată cu încălcarea legislației penale, fapt ce se apreciază de către instanța de recurs ca eroare procesuală, care se încadrează în pct. 6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

În acest context, Colegiul penal lărgit consideră că eroarea comisă nu poate fi reparată de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărârii judecătorești. Prin urmare, se impune soluția de casare totală a deciziei recurate, urmând ca instanța de apel să judece ambele apeluri declarate de apărătorii inculpatei.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de

procedură penală.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatei Ștefănică Silvia, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2020, în cauza penală în privința lui *Ștefănică Silvia xxxx*, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 29 aprilie 2021.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Țurcan Anatolie

Timofti Vladimir

Cobzac Elena

Guzun Ion